

Az EME iktató-könyve az 1941. évről 264 ügyirat elintézését tünteti fel; ezeket a választmány két ülésben 89 jegyzőkönyvi szám alatt tárgyalta. Az EME választmányának intézkedéseit az évi rendes közgyűlés hagyta jóvá, illetőleg adta meg a felhatalmazást az egyesület vezetésében követhető irányelvekre vonatkozólag.

A jegyzőkönyvben megörökített és az iktató-könyvben feltüntetett ügyek elintézésén kívül a választmánynak jelentős gondot adott az új alapszabály- és szerződés-tervezet előkészítése, illetőleg azoknak többszöri elnöki ülésben való megtárgyalása. A tervezeteket a választmány felkérésére dr. Kántor Lajos akkori titkár készítette dr. Tusa Gábor ügyész és Kelemen Lajos igazgató tag közreműködésével. E tervezetek az elnökségi tárgyalások után a választmány elé kerültek, majd a szükségesnek látott módosítások végrehajtása után a vallás- és közoktatásügyi minisztérium előzetes jóváhagyása elé terjesztettek. Jelenleg a tervezetek még nem érkeztek vissza. Ennek megtörténte után határozathozatal végett a t. Közgyűlés elé kerülnek. Az alapszabály-szerződés-tervezet előkészítésében fáradságot nem ismerő munkát fejtett ki dr. gróf Bánffy Miklós alelnök úr Önagyméltósága.

Tisztelettel kérem az EME 1941. évi működését csak nagy vonásokban feltüntető jelentésem szíves tudomásulvételét.

A választmány nevében:

Dr. Kántor Lajos s. k.,
az EME igazgató tagja.

Jelentés az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtáráról

Ez az első jelentés, amellyel a Tisztelt Közgyűlés elé lépek, nem a szokott évi jelentés, hiszen már terjedelmében is hosszabb időt ölel fel, egy évet és négy hónapot, azonkívül bármennyire röviden is, vissza kell pillantanom arra a két évtizedre, amikor az Erdélyi Múzeum-Egyesület nem kapott könyvtárigazgatói jelentéseket. Minderre boldog hazatérésünk ad okot, amely az Erdélyi Múzeum-Egyesület életében is a munka nagyméretű újrakezdését, valósággal feltámadást jelent.

Az Egyesület — mint említettem — két évtizeden keresztül nem kapott igazgatói jelentéseket, könyvtárának és leváltárának állapotáról azonban mégis tájékozódhatott tárvizsgáló bizottságának évenkénti kiküldésével, tekintve, hogy annak munkája elé legalább is a könyvtárban a román vezetőség nem gördített akadályokat. A könyvtár igazgatósága ez idő alatt épp nekem juttatta azt a tisztelet, hogy a mindenkori tárvizsgáló bizottság tagjait a múzeum könyvtáráról tájékoztassam; ebben a tekintetben mondanivalóimat sohasem szabták meg előre.

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtárának huszonekét évi gyarapodása teljesen jelentéktelen volt; ezt a mellékelt részletes kimutatás elég szemléletesen bizonyítja (L. 1. sz. mell.). Okát nem kereshetjük másban, mint egyfelől abban, hogy a kisebbségi időkben nem sikerült az Erdélyi Múzeum-Egyesület és a román állam között a kapcsolatot olymódon szabályozni,

hogy az Egyesület az egyetem használatára átengedett táraiért legalább a jogos bérösszeget meghaphassa és ezt tárai anyagának gyarapítására és konzerválására fordíthassa; másfelől Erdély magyarsága anyagi leromlottságában nem támogathatta nagyobb arányokban a múzeum céljait. A régi könyvtári és levéltári anyag megőrzése és gondozása tekintetében a helyzetet a román vezetés idején többé-kevésbé megnyugtatónak mondhatom. Meg kell azonban állapítanom, hogy az idegen uralom alatt töltött legutóbbi két esztendőben még azokat a szerény összegeket sem lehetett elkölteni, amelyeket Egyesületünk elnöksége a könyvtár s különösképp a levéltár anyagának gondozására juttatott, mert a tisztviselőknek, meg a könyvtár könyvkötőjének katonai behívása gátolta a pusztulásnak indult anyagnak, főként okleveleknek kiválogatását és javítását. Csak nemrégiben történt és pedig f. évi január hó 15-én, hogy az Egyesület által az oklevelek javítására kiutalt utolsó 10.000 lejnyi összegről az elszámolást beküldhettem, miután annak felhasználását az oly szerencsésen megváltozott körülmények lehetővé tették.

A bécsi döntést követő napokban a román egyetem vezetősége éppen engem jelölt ki arra a szerepre, hogy a kolozsvári Egyetemi Könyvtárat a magyar hatóságoknak átadjam. Midőn a távozó igazgatót felkértem, hogy az átadandó könyvtár állapotáról velem együtt jegyzőkönyvet vegyen fel és nekem az elvitt anyagról listákat kézbesítsen, azt a feleletet nyertem, hogy erre nem kapott utasítást, sem felhatalmazást, az elvitt anyagról pedig a csomagolás céljából rendelkezésre álló pár napi idő alatt még a maguk számára sem tudtak jegyzéket készíteni. Megnyugtatót azonban, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület anyagából, tudva, semmit sem vittek el s ha mégis — a gyors csomagolás közben — tévedésből a Múzeum tulajdonába tartozó anyag is az elvittek közé keveredett volna, azt egyszerű reklamálásra mindenkor azonnal visszaszolgáltatja. Annak sürgős megállapítását, hogy ilyenmű tévedések történtek-e és milyen mértékben, megejtteni akkor kellő számú személyzet hiányában, nem állott módomban, mivel rajtam kívül csak négy könyvtárnok és két segéd tisztviselő maradt vissza a hatalmas intézetben.

Amikor a magyar honvédség bevonulása után a m. kir. vallás és közoktatásügyi Miniszter Úr engem méltóztatott az Egyetemi Könyvtár igazgatásával megbízni, majd rövidebb azután, 1940. évi október hó 19-én az Egyetemi Könyvtár igazgatójává kinevezett, az Erdélyi Múzeum-Egyesület elnökségéhez intézett legelső átiratomban rámutattam arra, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület és a magyar állam, illetőleg a m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem között fennálló szerződéses viszonyból folyik, hogy kinevezetéssel az Egyetemi Könyvtárral egyesített Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának is igazgatójává lettem. Egyben kértem az Egyesület igen tisztelt elnökségét, hogy működésem elé bizalommal tekinteni és hivatali teendőimben, azok minél jobb ellátása érdekében utasításaival és tanácsaival támogatni szíves legyen.

Az ettől kezdve mostanig terjedő másfél esztendő rendkívüli körülmények között telt el, ezért kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy eldigi működésem elbírálásakor ezeket a rendkívüli körülményeket szíveskedjék tekintetbe venni.

A könyvtár szempontjából legelső feladatnak azt tekintetem, hogy mielőbb megnyithassuk kapuit a tudományegyetem hallgatói és a nagyközönség előtt. A katonai parancsnokság engedélyével hat kiegészítő tisztviselőt sikerült alkalmaznom, természetesen ennyi munkaerővel, akiknek fele a könyvtári szolgálatban többé-kevésbé, vagy teljesen járatlan volt, éppen csak az olvasótermi és kölcsönzési forgalmat lehetett ellátni s a felszaporodott irodai teendőket elvégezni.

Amikor azonban dr. Hóman Bálint m. kir. titkos tanácsos, vallás- és közoktatásügyi Miniszter Úr magas látogatásával először megtisztelte könyvtárunkat, már kilátásba helyezte, hogy az egykori könyvtáros megértésével fogja támogatni a könyvtár személyzetének kialakítására vonatkozó törekvéseimet. Majd, amikor dr. Szily Kálmán, m. kir. titkos tanácsos, államtitkár mint a m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem miniszteri biztosa megkezdte a tárgyalásokat a könyvtár új tisztikarának kialakítására nézve, azonnal rámutattam arra, hogy itt nemcsak egy öt tudománykarral működő egyetem könyvtárának a tisztikarát kell összeállítani, hanem az Egyetemi Könyvtárnak az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárával való egyesítése révén ez az intézet egész országrészünk legnagyobb nyilvános könyvtára és ennek Erdély és Magyarország arányában a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtári feladatait is el kell látnia. Felhívtam a figyelmet a könyvtárnak sokféle, különleges gyűjteményére, amelynek a kezelése és fejlesztése nagyarányú tisztikart igényel. Végül rámutattam arra, hogy az újjászervezés során nemcsak azt a színvonalat kell biztosítanunk, amelyet a könyvtár eddig elért s amelyhez a románok igen tekintélyes számú tisztikar munkábaállításával járultak hozzá, hanem ezt az intézetet műveltségi fölényünk bebizonyítására még magasabb színvonalra kell emelnünk, tovább kell fejlesztenünk. A könyvtár személyzetének kiépítésére vonatkozó eme fáradozásaim teljes sikerrel jártak. Ma az a helyzetünk, hogy nem tekintve a Fővárosi Könyvtárnak és számos fiókjának hatalmas személyzetét, a mi könyvtárunk rendelkezik hazánkban a legnagyobb számú személyzettel: 25 tudományos tisztviselővel, 17 tudományos és műszaki segéd tisztviselővel és 23 altisztrel és szolgálóval. E tisztviselői létszámban egy alleveltárnok és két könyvtári gyakornok az Erdélyi Nemzeti Múzeumhoz neveztetett ki. Nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy hálás köszönetet ne mondjak dr. Hóman Bálint vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak és dr. Szily Kálmán államtitkár, miniszteri biztos úrnak megértő támogatásukért. Egyedül az sajnálatos, hogy a könyvtár személyzetének kiegészítése az előállott országos nehézségek miatt csak nagy késedelemmel volt végrehajtható, s a tisztikar zömét csak 1941. május havának közepén vezethettem eskütelre, az utolsó kinevezések pedig 1941. szeptemberében történtek meg.

További kérdés tisztikarunk könyvtárosi képzettségének problémája. Valójában a tisztikar tagjainak több mint a fele csak most lépett erre a pályára. Természetes dolog, hogy el kell telnie egy-két esztendőnek, amíg ennek az új tisztikarnak minden tagja beletanul foglalkozásába és a régiekkel, meg hazánk könyvtárából idehelyezett kartársaival összehangolódva, igazi céltulatos munkában egyesül.

Az újonnan kinevezett személyzettel elsősorban a könyvtár gyűjtemé-

nyeinek átcsoportosítási munkálatait végeztem el. A könyvtárvizsgáló bizottság tagjainak legnagyobb és legjogosabb panasza mindenkor az volt, hogy könyvtárunknak nagyszámú és felbecsülhetetlen értékű Régi Magyar Könyvtári gyűjteménye a román uralom idején egy szűk, kis helyiségbe volt összehalmozva, hogy a könyvtár igazgatósága a különleges román vonatkozású Sion-gyűjteménynek adhassa át a Régi Magyar Könyvtár eredeti helyét. Ugyancsak mostoha sorsa volt az értékes régi térképtárunknak, amelynek sajátságos szerkezetű szekrényeit az egyenesen térképtárnak épült helyiségből áthelyezték a kéziratok gyűjteményének termébe, hogy a megüresedett helyiséget a köteles példányok átvételére szolgáló irodának rendezhessék be. A kéziratári terem három hatalmas asztalát a levéltárba vitették fel. Ma már a Régi Magyar Könyvtár visszatért méltó helyére és a térképtárat is berendeztük a románok által a könyvtár kibővítése céljából épített új termék egyikében, amely mint olvasóterem szükségtelessé vált, mert a raktárhelyiségektől legtávolabb esett és kiszolgálását biztosítani nem lehetett. A Régi Magyar Könyvtár és a térképtár visszaköltöztetése után az arra kiszemelt tisztviselők mindjárt megkezdték a gyűjtemények elrendezését s e munkálatok befejezése után fogjuk tisztán látni, hogy a gyűjteményeket az idegen uralom lefolyt éveiben és a kivonulásakor mennyiben érte károsodás.

A butorzatnak eredeti helyére való visszaállításával sok tekintetben sikerült az egyes termekben helyreállítani azt a stílusbeli összhangot, amelynek megvalósítására a könyvtárépítő igazgató jogosan büszke volt.

Sok gondot okoz a könyvtár vezetésében az a tény, hogy a könyvtár raktárhelyisége csaknem teljesen megtelt. Az új gyarapodásnak feltétlenül helyet kell szorítani. Ez nem lesz könnyű feladat, mert a román uralom éveiben már egyszer végeztünk helyszerzés céljából egy átcsoportosítást azon az alapon, hogy a könyvtárnak új palotájába költözésekor főképpen az apróbb gyűjtemények helyének kiszabásakor meglehetősen bőkezűséggel jártunk el. Ugyanezt az átcsoportosítást megismételni sokkal nehezebb lesz. A helyzetben oly módon kívántam segíteni, hogy a románoktól létesített és kivonulásukkor teljesen kiürített Állami Levéltárban visszamaradt igen egészséges és száraz faanyagot, amelyből ott 300 foyódméternyi levéltári szekrény készült, a város vezetőségétől — Kelemen Lajos múzeumi és levéltári főigazgató támogatásával — megszereztem, majd egyetemünk gazdasági hivatala ezt a nagymennyiségű és értékes faanyagot szakszerűen lebontatta és könyvtárunkba beszállította. Ebből a faanyagból — amelyet hozzáértők körülbelül 15.000 pengő értékűre becsültek — néhány száz pengőnyi munkadíj ellenében sikerült a könyvtár pincéjébe már régebben beállított polcokat teljesen kiépíteni, a többes példányok és más, kevésbé feltett könyvári anyag elhelyezésére. Azonkívül a románok a könyvtár főépülete és a könyvtár között, az első emelet tetején terrasz módjára kiképzett helyre egy másodemeleti termet és fölé egy könyvraktárrá kiképzett padláshelyiséget építettek, de ezt már be nem butorozták. Ezeket a helyiségeket a maguk teljességében polcokkal szereltem föl. Az így bebutorozott padláshelyiség arra vár, hogy a könyvraktár alagsorában elhelyezett hírlapkönyvtár román anyagát befogadja, mert annak használata ezután csekélyebb lévén, távoli elhelyezése nem fog nagyobb nehézséget okozni.

Viszont így a majdnem teljesen betelt hirlapkönyvtári helyiség képes lesz a könyvtári hirlapanyag köteles példányokból származó gyarapodásának a befogadására. Emellett a levéltár folytatását képező, említett másodemeleti terem arra fog szolgálni, hogy a levéltár tulzsúfoltságát enyhítse és így a levéltár, bár rohamos gyarapodás elé tekintünk, mintegy tíz évig nem fog helyszükével küzködni.

Ami már most a köteles példányok kérdését illeti, a következőket kell elmondanom. A budapesti kir. főügyészség területéről 1898 óta miniszteri rendelettel az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának biztosított sajtóügyi köteles példányokat a trianoni békekötés után szegedi számüzetésében a m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem könyvtára vette át. Minthogy a Ferenc József-Tudományegyetem könyvtára a legnagyobb nehézségek között alakult meg újra Szegeden és a trianoni sors anyagi gondjai folytán könyvhiányban szenvedett, a múzeumi köteles példányokat is fölhasználta feladatai ellátásához és az így nyert könyv- és folyóirat-anyagot bekebelezte. Az 1940-ben újból megnagyobbodott magyar haza problémáinak elrendezése során a m. kir. igazságügyi minisztérium által fölvetett kérdés alapján a vallás- és közoktatásügyi minisztérium kikérte mind a szegedi, mind a kolozsvári egyetem véleményét a köteles példányok kérdésének megoldására nézve. Egyetemünk állandó könyvtári bizottsága legelőször éppen e kérdés sürgős letárgyalása céljából ült össze. Ezen az ülésen dr. Györffy István egyetemi professzor úrtól hathatósan támogatva kimutattam, hogy nem lehet szó az ügyészségi köteles példányok megosztásáról a két egyetem között, azok, mint a múltban, a jövőben is kizárólag az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárát illetik. Ha nem is kívánjuk, mert hiszen könyvtári megoldása szinte lehetetlen, hogy a szegedi Egyetemi Könyvtártól bekebelezett könyvanyagot visszkapjuk, ragaszkodnunk kell a köteles példányokra fennálló jogunkhoz. Kiátásba helyeztem a könyvtári bizottságnak, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesület a viszonyok kedvezőbbre fordulása idején lépéseket fog tenni aziránt, hogy ne a sajtóügyi köteles példányokat kapjuk, amelyeknek az átvételekor — a dolog természete szerint — mindig több-kevesebb hiányt kell megállapítanunk, hanem a köteles példányokról szóló törvény egészítették ki oly módon, hogy az Erdélyi Nemzeti Múzeum könyvtára közvetlenül és reklamálási joggal kapja ezeket a példányokat a nyomdávalalattoktól, s lehetőleg az ország minél nagyobb területéről. Egy ilyen irányú kérelem annál jogosabb, mert a köteles példányokat élvező könyvtárak és intézmények mind a főváros területén vannak, már pedig a mai harci eszközök miatt a könyvtárak is fokozott veszélynek vannak kitéve és a gondos előrelátás azt kívánja, hogy nemzeti irodalmunk emlékeinek egy további példányát az országnak vidéken elhelyezett könyvtárai őrizték.

Örömmel vettem 1941. évi november hó 11-én a m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak Egyesületünk elnökségével is közölt 26.979—1941. III. számú rendeletét, amelynek alapján „a budapesti ítélőtábla területén, valamint a magyar Szent Koronához visszatért Kárpát-alja, Keletmagyarország és Északerdély területein működő kir. ügyészségek köteles példányainak elhelyezésére és megőrzésére, ha rájuk az ügyészségeken szükség már nincsen, az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárát

jelöltem ki." Minthogy a budapesti kir. főügyészség, amely csak egy évi köteles példány-anyag elhelyezésére volt berendezkedve, már előzetesen panaszolta, hogy az 1939. év második felétől felgyűlt két és fél esztendei anyagot már nem tudja elhelyezni, az említett miniszteri rendelet kézbesítése után sürgősen felküldtem Budapestre dr. Herepey Árpád főkönyvtárnokot és Györbiró Jenő múzeumi könyvtári gyakornokot a köteles példányok átvételére. Ők háromheti munkával 94 hatalmas ládába csomagolták a felgyűlt könyv-, folyóirat- és hirlapanyagot és ez ma már könyvtárunk fedele alatt van.

Könyvtárunk más forrásból való gyarapodása is nagy lendületet vett. Felszabadulásunk örömmámorában megindult a közönség részéről a könyvek ajándékozása a 22 év alatt elmaradt gyarapodás kipótlására. Mostani jelentésemben nem tudom megtenni, hogy az ajándékozók névsorát régi szokás szerint teljességében közöljem, csak arra szorítkozhatom, hogy a legnagyobb adományozók nevét soroljam fel és ajándékaikról számszerű kimutatást mellékeljek. Ime:

1. Herczeg Ferenc 117 kötet, 2. Tarcsay Izabella 693 kötet, 3. Szabó T. Attila dr. 500 kötet (183 folyóirat, 2 térkép), 4. Velits-örökösök 263 kötet, 5. Roska Márton 25 kötet, 6. Közgyűjtemények Orsz. Felügyelőségének erdélyi osztálya 144 kötet (61 folyóirat), 7. Vidovszky Ferenc 117 kötet (23 folyóirat, 79 térkép). 8. Ferenczi Sándor 16 kötet.¹

Mivel régebben a tudományos kutatás elősegítésére az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtára is nagyobb számú külföldi folyóiratot rendelt, kiválasztottam és megrendeltem több külföldi folyóiratot. Ezek kiválogatásában az a szempont vezetett, hogy az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárában régebben teljes sorozatokkal szereplő külföldi tudományos folyóiratok gyűjtését tovább folytassam és lehetőleg minél teljesebb számban beszerezsem azokat, amelyek az Erdélyi Nemzeti Múzeum különféle táraiban folyó tudományos munka nélkülözhetetlen segédeszközei. A mai közlekedési viszonyok között azonban a velünk szövetséges államok területeiről megrendelt folyóiratok beszerzése is hosszabb időt kíván.

Kelemen Lajos múzeumi és levéltári főigazgatóval egyetértésben mozgalmat indítottunk az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltára gyarapításának föllendítése érdekében.² Buzdító hangú felhívásokkal fordultunk a tanügyi hatóságokhoz és az iskolák igazgatóságaihoz, hogy tanulóik közreműködését szerezzék meg célunk számára. Bár a mozgalmat csak nemrég indíthattuk meg, már is igen biztató eredmények mutatkoznak. Szépszámú levéltári anyag került hozzánk letétként, ajándékként vagy vásárlásra felajánlva. Közben folytattuk azt a régi szokásunkat, hogy a nagyobb levéltárakat örökös letébe helyező családoknak a címereit a levéltári termek díszéül megfestessük. A levéltár iránt újból megnyilvánuló bizalom megbecsülhetetlen értékű és hatalmas anyagú családi levéltárak letéteményezését eredményezte. Itt csak a legfontosabbakról teszek egyelőre említést, mert talán nem messze van az az idő, amikor Kelemen Lajos múzeumi és levéltári főigazgató irányításával meg fog jelenni levéltári értékeink tuda-

¹ Csak a 10 kötetnél nagyobb könyvajándékok adományozóit vehettük névsorba, azonban a duplumok beszámításával.

² L. az EM. XLVI (1942). köt. 1. sz. melléklet.

mányos ismertetése is.¹ Első helyen kell megemlékeznünk a báró Jósika-család hitbizományi levéltáráról, amely báró Jósika János és gróf Bethlen Györgyné báró Jósika Paula letéteként került levéltárunkba. Továbbá hasonlóan nagy értéket képvisel báró Bornemissza Adél letéte, valamint a csicsókeresztúri Torma-család, a Tunyogi-Csapó és a törökfalvi Török-család levéltára, amelyek ugyancsak letétként gazdagítják levéltárunkat. Az egész szaporulat hozzávetőleg 80.000 darabbal növeli a több mint félmillió darabot tartalmazó levéltári gyűjteményünket.

Magam inkább csak a levéltár ügyeinek adminisztratív intézését végzem és így jelentésem is csak erre terjedhetett ki.

Ami könyvtárunk használatának kérdését illeti, ez elválaszthatatlan az Egyetemi Könyvtárétól. Ezért tájékoztatásul mellékelem a könyvtár látogatottságáról és kölcsönzési fogalmáról az 1940—41. tanévre vonatkozó kimutatásomat (L. 3—4. sz. mell.). Mint az egyetemi könyvtári beszámolómban, úgy itt is rámutatok arra, hogy az elért eredmény meglepően szép, ha tekintetbe vesszük, hogy az elmúlt télen fűtési nehézségekkel küzdöttünk és olvasóink ennek ellenére mégis kitarítottak buzgalmukban.

Bár külön jelentésben beszámoltam már Egyesületünk elnökségének a könyvtár részére kiutalt rendes és rendkívül átalányairól és azok felhasználásáról, itt is előadom, hogy az Erdélyi Múzeum-Egyesületnek az állam kiutalt 100.000 pengőnyi államsegélyéből, helyesebben bérösszegéből különböző időpontokban, de erősen a tárgyalt időszak végén Egyesületünk választmánya a könyvtárnak 20.000 pengőt adott, a rendkívüli államsegélyből pedig indokolt előterjesztésemre 5000 pengő rendkívüli segélyt juttatott. Ezekből az összegekből 7000 pengőről már beküldöttem elszámolásomat és a megmaradt 13.000 pengőnyi rendes és 5000 pengőnyi rendkívüli átalányt átvittem az 1942. évre. Az átvitt átalánynak felhasználása remélhetőleg már csak rövid idő kérdése, ha megérkeznek a megrendelt folyóiratok, ha mind nagyobb arányokban kínálnak fel a levéltárnak megvásárlásra oklevélanyagot, továbbá, ha módomban lesz a szükséges honi és külföldi könyvanyag kiválasztása és további megrendelése, valamint a könyvköttetés nagyobb mérvű megindítása.

Mínthogy az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtára a magyar irodalom értékeinek egyik hivatott őrzője, nem lehet meg a huszonkét év hiányzó magyar könyvtermelése nélkül, mivel továbbá az 1918-ban megszakadt és csak most folytatódó hazai és külföldi folyóiratanyagot is ki kell egészítenünk, feltétlenül szükséges, hogy a könyvtár az 1942. évre is megkapja a 20.000 pengőnyi rendes és 5000 pengőnyi rendkívüli átalányt.

Ezekben vázoltam könyvtárunknak a lefolyt 16 hónap alatti helyzetét és a benne folyó tevékenységet. Kérem a Tisztelt Közgyűlést, hogy jelentésemet — bár vázlatosságát magam érzem leginkább — jóindulatúlag tudomásul venni szíveskedjék.

Kolozsvár, 1942. február 16-án.

Valentiny Antal s. k.,
az Erdélyi Nemzeti Múzeum
könyvtárának igazgatója.

¹ A levéltár saját feladatainak népszerűsítése céljából már most kiadta *Jakó Zsigmond*nak „Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának múltja és feladatai” című tanulmányát (Kolozsvár, 1942. Erdélyi Tudományos Füzetek 133. sz.).

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának gyarapodása 1919—1939-ben

É V	Könyv	Ősnyomat- vány	R. M. K. R. R. K.	Folyóiratok	Hírlap	Vegyes nyom- tatványok	Szinlap	Kiáltvány	Röpiratok	Gyászjelentés	Térkép	Kézirat	Oklevél
1919—1920	728	—	—	3	—	1	4	—	50	557	1	6	4154
1920—1921	981	—	11	238	15	51	—	—	75	1575	—	—	—
1922	325	—	—	75	—	1	—	—	7	1054	—	2	13
1923	111	—	—	23	1	—	—	—	—	—	10	—	—
1924	108	—	—	5	—	4	—	—	—	50	—	2	—
1925	85	—	—	5	3	—	—	—	—	37	1	—	—
1926	167	—	—	54	2	—	—	—	—	531	—	—	—
1927	100	—	—	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	108	—	—	13	7	—	—	—	—	22	—	—	—
1929	134	—	—	14	—	1	—	—	—	23	—	—	—
1930	70	—	—	25	—	—	—	—	—	33	—	—	1
1931	217	—	—	65	—	2	—	—	—	11	—	—	—
1932	268	—	—	37	1	1	—	—	—	241	—	1	—
1933	342	—	—	30	—	—	—	—	—	215	—	2	—
1934	194	—	—	31	—	1	780	—	—	58	—	2	21
1935	166	—	—	42	—	2	—	—	—	221	—	1	30
1936	128	—	—	53	—	—	—	—	—	176	—	—	—
1937	197	—	—	69	—	1	—	—	—	80	3	2	—
1938	361	—	—	71	—	—	—	—	—	7	—	—	58
1939	61	—	—	72	—	—	1	—	—	2	—	—	—
Összesen :	4851	—	11	942	29	65	785	—	132	4893	15	18	4277

Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának gyarapodása az 1940—41. évben

	Nyomtatvány		R. M. K.		Folyóirat		Hírlap		Vegyes nyomtatvány		Térkép		Színlap	Kiadvány	Egylevelés	Cyászjelentés	Kézirat	Oklevél	Fénykép	
	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	mű	köt.	d a r a b									
Vétel útján	1940	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1941	351	228	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	56	338	160	
Ajándékol	1940	21	22	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
	1941	1170	1698	1	1	10	145	1	1	18	34	76	76	—	16	306	37	225	14	
Cserében	1940	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1941	3	3	—	—	—	84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Köteles	1940	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1941	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Letétül	1940	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	1941	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70000	—	—
Összesen :	1545	2151	1	1	12	232	1	1	18	34	76	76	—	—	—	19	307	70563	174	

M e g j e g y z é s : Az itt felsorolt adatokban nincsenek beszámítva a többpéldányok, amelyek igen tekintélyes számot tesznek ki.

K i m u t a t á s

a kolozsvári m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem és az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának olvasótermi forgalmáról az 1940—41. tanévben.

	Munkanapok száma	Egyetemi tanárok	Tanársegédek	Hallgatók						Tanulók	Magánzók	Olvasók száma összesen	Könyvek		Időszakiak		Összesen		Napi középérték		
				Bölcsészeti	Jogi	Term. tud. kari	Orvosi	Közgaz. tud. kari	mű				köt.	mű	köt.	mű	köt.	Olvasók	Művek	Saját könyv használok	
Október	26	1	4	264	116	63	148	5	17	170	788	1199	1410	69	192	1268	1602	30	48	—	
November	26	1	1	666	388	123	429	86	129	215	2038	3278	3764	107	271	3385	4035	78	130	155	
December	21	3	4	450	345	99	465	169	236	172	1943	3057	3772	72	262	3129	4034	92	149	551	
Január	25	—	—	495	324	159	410	143	450	326	2307	3078	3767	127	350	3205	4117	92	128	951	
Február	24	1	4	568	357	235	429	191	653	427	2865	3676	4485	174	443	3850	4928	119	160	1579	
Március	24	3	8	634	479	281	642	331	688	559	3625	4759	5746	260	623	5019	6369	151	209	1632	
Április	22	4	1	286	271	155	217	94	444	287	1759	2299	2744	139	354	2438	3098	104	111	540	
Május	26	2	6	463	306	132	287	94	457	347	2094	2690	3210	202	461	2892	3671	80	111	914	
Június	23	12	2	255	199	80	201	33	176	213	1171	1614	1983	144	228	1758	2211	51	76	397	
Július	27	2	13	131	69	13	54	44	164	276	766	1205	1597	128	389	1333	1986	28	49	20	
Augusztus	12	—	7	56	23	4	36	29	105	116	376	613	790	44	288	657	1078	31	55	30	
Összesen :	256	29	50	4268	2877	1344	3318	1219	3519	3108	19732	27468	33268	1466	3861	28934	37129	—	—	6769	

Kimutatás
a kolozsvári m. kir. Ferenc József-Tudományegyetem és az Erdélyi Nemzeti Múzeum Könyvtárának
könyvkölcsönzési forgalmáról az 1940—41. tanévben

Év	Hó	Munka- nap	Egye- temi tan- személy- zet	Egye- temi hallgatók és mások	Kölcsön- zők összesen	Kikölcsönzött	
						művek	kötetek
						száma	
1940	október	26	16	16	32	40	59
„	november	26	30	31	61	78	91
„	december	21	34	59	93	133	185
„	január	25	54	54	108	153	348
1941	február	24	47	55	102	171	352
„	március	24	59	99	158	224	287
„	április	22	64	61	125	198	266
„	május	26	59	89	148	218	431
„	június	23	50	52	102	161	210
„	július	27	75	95	170	254	325
„	augusztus	12	24	59	83	134	148
	Összesen :	256	512	670	1182	1764	2702